

Administratiunea, Administratiunea
i Tipografia:
ONAGOVU, piata mare, Tergulul
Inului Nr. 30.
Anuntul neofranca nu se primosol.
Umascrite nu se retrimisi.
Stroarile de anuclari:
Brasov, piata mare, Tergulul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primosol in Viena
A. Kasa, Hasenstain & Vogler (Otto
Kasa), H. Schalk, Alois Herndl, M.
Jais, A. Oppalik, J. Donnerberg; in
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; in Frankfurt: G. L.
Dand; in Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o seriă
garantată pe o colină 6 or. și
50 or. timbra pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seră 10 or. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 42)

„Gazeta“ ese in flă-careți
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șese luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din întru și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brasov
a administrațiune, piata mare,
Tergulul Inului Nr. 30 etagiul
I.: pe un an 10 fl., pe șese
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atâtă abonam-
ente câtă și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 230.—Anul LVI.

Brasov, Duminecă, 17 (29) Octomvre

1893.

Dreptate unгурescă.

Diarul național al Slovaci-
lor, „Narodnie Noviny“, se plânge
în numeroși din urmă amarnic,
că dările se înmulțesc, dăr pentru
Slovaci nu se face nimic, ei nu
nimtă nici cel mai mic folos din
jertele ce le aduc pentru stat, ba
cei mai mult, nu numai că stăpâ-
nirea nu-i ajută cu nimic, dăr încă
li împiedecă, cum ne împiedecă și
pe noi Români, de a-și înființa gim-
nasia și alte institute naționale de
cultură și atunci, când vor să o
facă cu cheltuēla lor, cu banii adu-
nați cu munca și sudorea lor.

Nu-i nici o deosebire între
vârta noastră și sôrtea Slovacilor,
numai întru atâtă pot să aceștia în
desavantagiu, că având un pâm-
ment mai puțin roditor, sunt de
multe ori și mai săraci și necăjiți
decât cum este poporul nostru în
multe părți.

Dăr se vedem ce dăce fôia slo-
văcesă. Sub titlul de mai sus,
„Dreptate unгурescă“, „Narodnie No-
viny“ dela 21 Octomvre arată, că
în bugetul țării pentru anul 1874
s'au înscris, ori mai bine dîs s'au
preliminat 93,512 florini pentru di-
feritele reuniuni de cultură, adecă
Kulturgeyleturi unгурesci. Academia
de științe unгурescă, care are o avere
de două milioane și jumătate, care
nu pôte cheltul nici măcar dobēnda
dela capitalul său și care este
unul din cele mai bogate institute
din Europa, capetă pentru anul
1894, așa și pentru anii viitori și
mai departe un ajutor anual de
40,000 florini. Când noi Slovacii
am avut „Matica“ noastră, acēsta
n'a căpētātă nici odată nimic; dăr
nici cu acēsta adversarii noștri n'au
fost mulțumiți, ci ni-au desființat
„Matica“ și au luat averea ei adu-
nată cu atâtă greu!

În același număr al lui „Na-
rodnie Noviny“ un patriot slovac
din Buchov se plânge asupra admi-
nistrației comitatense și a despoiarii

sistemate a poporului. „Nu mai
scim în săracia noastră unde să ne
adresăm cu plângerile. Numai lui
Dumnezeu ne putem plânge, și spe-
răm că ne va auzi. Sarcinile grele
și nesuportabile ne apasă, și sarcinile
ce nu sunt spre folosul statului,
ci numai spre folosul câtorva per-
sone. Tocmai acuma a poruncit
viceșpanul nostru să se introducă
în comitatul telefon. Ce lipsă avem
noi de telefon în comitatul nostru,
unde domnesce atâtă miserie? De-
am pute cu acest telefon să
strigăm sus în ceriu, să ne audă
tatăl dreptății, l'am plăti bucu-
ros și cu sângele nostru, dăr așa
unde rămâne dreptatea?... Lumea
pôte să-și tacă o idee despre stările
noștre, când dîcem, că la noi (în
Buchov) de un an de zile n'avem
jude, că notarul e suspendat
și este o restanță a dării de con-
sum de 1600 florini. Lume, nu ne
invidia, că în starea noastră de față
noi (Slovaci) suntem așa de buni
și de răbdători!..“

Așa o pătesc și Slovacii cu
dreptatea unгурescă. Dăr se pare,
că încă de aici încolo le stă înainte
să guste până în fundul păharului
amar al acestei dreptăți.

În congregația comitatensă din
Turoș-Sân-Mărtin nu s'au sfiit
purtătorii dreptății unгурesci de a
șovinisti, să pârținescă propunerea
comitatului Neograd, ca să se facă
o rugăminte la dietă să aducă legi
deosebite pentru a „înfrēna agita-
țiunile pressei valahe și slovace.“

Hotărirea comitatului Neograd
li-s'a părut chiar și căpeteniilor
șoviniști din Pesta prea pe față
dușmănosă, și ei de atunci încă au
dîs, că nu a fost cu cale, deorece
cerēndu-se legi deosebite asupra
pentru gazetele romănesci și slovace,
tôtă lumea ar dăce, că Maghiarii
sunt nedrepti și despotici și n'ar
mai pute să umble puternicii zilei
cu doi bani în trei pungi.

De aceea viceșpanul dela Tu-
roș nu s'a alăturat la cererea so-

tilor să șovinisti, ca să se aprobe
propunerea comitatului Neograd,
dăr totuși a aflat de lipsă să se
facă pași în contra diarelor națio-
nale slovace pe altă cale. El a
propus deci, ca adunarea să rōge
pe guvern, ca „agitatorii“ să nu
mai fiă pedepsiți cu închisore de
stat, ci cu temniță ordinară, mai
departe a propus ca adunarea să
rōge pe guvern să înființeze o fôia
„patriotică“, scrisă în limba slovacă.

Naționalistii slovaci, vre-o 13
la număr, au protestat sērbăto-
resce în contra acestor uneltiri rēu-
tăcioșe, și au luat energic în apē-
rare presa slovacă batjocurită și
calumniată. Cu tôte acestea, adunarea
a primit propunerile viceșpanului.

O probă de simțul de drep-
tate unгурescă ni-a dat și hotăr-
rea reprezentanței comitatului Nagy-
Kun-Szolnok. Acēsta cere, ca toți lo-
citorii comitatului să plătesc un
arunc de 1 cr. la florinul de dare
pentru înființarea unui fond maghiar
cu scopul de a lăți limba și
cultura maghiară, cu alte cuvinte
de a maghiarisa. Foile boeme af-
lând de acēstă hotărire, critică
aspru intențiunea șovinistilor și
arată, că ea este îndreptată în con-
tra Slovacilor, Românilor, Sērbilor
și a celorlalte naționalități ne-
maghiare, cari vor să rămână ceea
ce sunt, păstrându-și limba și
cultura lor națională.

O astfel de hotărire numai cu
puterea se pôte executa. Acēsta e
invederat și putem să fim cu-
riosi, ce vor răspunde celelalte co-
mitate, cari au fost provocate să
impună și ele o astfel de dare si-
luită pentru maghiarizare.

În Ungaria, dăce fôia din Praga
„Narodni Listy“, tôte sunt a
putință. Este cu putință să se adre-
seze o provocare de agitațiune, prin
impunerea de aruncuri nelegale, că-
tră tôte comitatele, și totuși nimeni
nu găsece că legea prin aceste unel-
tiri se calcă și se lovesce în față,

cu tôte că miniștrii mereu strigă, că
legile trebuie să fiă respectate.

Aici am ajuns a
dreptatea unгурescă, de care suntem
sătui peste urechi, Români, ca și
Slovaci, ca și tôte celelalte popore,
cari nu voiesc să se facă obiēla
maghiarizatorilor fără de suflet.

Din norocire n'am ajuns încă
la cōda veacului. Nu stăpânirea un-
gurescă, dăr nici o putere din lume
nu va putē isbuti vre-odată de a
face ca strimbătatea unor lacom
să dobore sfânta dreptate, pentru
care luptă aș poporele asuprite,
luptă cu nădejde și cu încredere în
viitor!

Atentate asupra averii poporului.

I.

Brasov, 16 Octomvre v.

Ingrijați peste măsură de sôr-
tea limbei și a naționalității noastre,
cum suntem și trebuie să fiă ori-
care popor, când se găsece în fața
primejdiei, nu odată am trecut și
treceți cu vederea uneltirile și
atentatele, ce se îndreptă din partea
stăpânirii unгурesci în contra bunu-
lui strămoșesc și a averii agonisite
cu sânge și sudor din partea popo-
rului nostru dela sate.

Cuvintele renumitului istoric
Bonfiniu, care dăce despre Români,
că ei luptă mai mult pentru limbă,
decât pentru viață, pôte să-și vor
afila odată rēsnetul lor și în epoca
luptelor noastre de astăzi. Căci în
adeveru, lupta pentru limbă ne ține
pe noi Români dintre Tisa și Car-
pați într'o încordare atâtă de mare,
încâtă adese-ori ne pomenim, că
marile interese materiale, interese cari
ating presentul și viitorul nostru
național, trec și rămân așa dî-
cēnd nebăgate în sēmă.

Esemplu mai prospēt în pri-
vința acēsta ne este și trista ata-
cere a despăgubirei regalilor, —
afacere, cu care noi pe lung și pe
larg ne-am ocupat la timpul

FOILETONULŪ „GAZ TRANS.“

Trei, Dōmne, și toți trei.

De George Coșbuc

Avea și dēnsul trei feciori,
Și i-au plecat toți trei de-odată
La tabără, sērmanul tată!
Ce grijă pe dēnsul, ce fior,
Când se gândia, că-i greu rēsboiul
N'ai timp să simți, că mori.

Și luni trecut'au după luni —
Și-a fost de veste lumea plină,
Că steagul Turcului se 'nchină;
Și mândrii codrului păuni,
Români-au isprăvit rēsboiul,
Că s'au bătut nebuni.

Scriea 'n gazetă, că s'a dat
Poruncă, să rentōrcă 'n țēră
Toți cei plecați de astă vară —
Și rēndu pe rēnd veniau în sat
Și ieri și astăzi câte unul
Din cei, cari-au plecat.

Și-ai lui întărđiau! Plângēnd
De drag, că are să-i revadă,
Sta dîua 'n prag, eșia pe stradă
Cu ochii zarea măsurând,
Și nu veniau! Și dintr'o vreme
Gemea, bătut d'un gând.

Nădejdea caldă 'n el slăbea,
Pe cât creștea de rece gândul.
El a 'ntrebat pe toți d'arēndul,
Dăr nimeni scire nu-i scia.
El plăcă 'n urmă la casarmă
Să afe, ce dorea.

Căprarul vechiu îi ese 'n prag
„Ce-mi face Radu?“ — El întrebă,
De Radu-i este mai cu grabă,
Că Radu-i este cel mai drag.
„E mort! El a căcut la Plevna
În cel dintăi șirag!“

O, bietul om! De mult simția,
Că Radu-i dus de pe-astă lume,
Dăr astăzi, când scie anume,
El sta năuc și nu credea.

Să-i mōră Radu! Acest lucru
El nu-l înțelega.

Blăstem pe tine, braț dușman!
„Dăr George-al nostru cum o
[duce?“

„Sub gliă, taică și sub cruce,
„Lovit în pept d'un iatagan!“ —
„Dăr bietul Mircea?“ — Mort și
[Mircea
Prin văi pe la Smărdan.“

El n'a mai dîs nici un cuvēt;
Cu fruntea 'n pept, ca o statuie,
Ca un Christos bătut în cuie,
Ținea privirile 'n pământ,
Părea, că vede din 'nainte-i
Trei morți într'un mormēt.

Cu pasul slab, cu ochii beți
El a plecat, gemēnd p'afară,
Și-impletecindu-se pe scară
Chiăma pe nume pe băeți
Și sō proptia de slab, sērmanul
Cu mâna de păreți.

Nu se simția de-i mort, ori trēz,
N'avea puteri să se simțescă:
El trebuia să s'odihnescă —
Pe-o pētră 'n drum sub un zăplaz
S'a pus, imormântând în palmei-
Slăbitul său obraz.

Și-a stat așa, pierdut și dus.
Era 'n amiazi și 'n miez de vară
Și sōrele-a scăcut spre sēră,
Și-n urmă sōrele-a apus,
Er bietul om sta tot acolo
Ca mort, precum s'a pus.

Treceau bărbați, treceau femei,
Și uriau trāsuri pe stradă,
Soldați treceau, făcēnd paradă —
Și-atunci deștept privi la ei
Și-și duse pumnii strinsu pe
[tēmples:
„Trei, Dōmne, și toți trei!“

său și care nici astăzi nu este încă tocmai deplină rezolvată.

Scimă, că prin așa dăsa despăgubire a regaliilor li-s'a făcutu foștilor iobagi din Ardeal, cari în cea mai mare parte sunt Români, o nedreptate fără sémănu în totă Europa. Nobilimea maghiară, grofii și baronii unguri, și-au umplut bușunarele, ér dreptul de cărciumărită de pe cele trei luni ale anului ală poporului s'a răpitu în modul celă mai volnică din mâna foștilor iobagi.

Nu mai puțin ca 25—30 de milioane floreni au pierdut astfel foștii iobagi ardeleni prin fatala răscumpărare a regaliilor; mulțime de școli și biserici românesce, pentru a căroră susținere își dăruiseră mulți dintre generoșii noștri foști iobagi părțica loră de regală, au rămas de-odată jăfuite de acestă bună ală loră, care parte a trecut în mâna nemeșilor unguresce, parte a rămasă ca bună comună, folosindu-se în mare parte pentru scopuri de maghiarizare, înființându bănci, școli și alte aședămintele culturale unguresce.

În fața acestei nedreptăți înspăimântătoare, asemenea căreia nu s'a mai pomenită dór nici pe timpul năvălirii popórelor sălbatică din evulă mediu, nu s'a găsită în întrăga dietă ungurescă ună singură deputat, care să fi protestat în contra ei, nu s'a găsită omă, care să-și fi deschisă gura să întru apărarea nenorociților foști iobagi. Nici protestările la dietă, nici plângerile la corónă, ridicate din partea unor Români singuratici, n'au folosită nimic. Ba ce e mai mult, ministrul Hieronymi însuși, care cu atăta fariseismă predică împăcierea popórelor nemaghiare, vine și printr'o ordinațiune a sa datată din Septemvre a. c. pecetluesce criminala volnică, ordonându, ca partea de regală convenită foștilor iobagi să se înscrie în inventarulă comunelor. Prin această se desăvirșesce opera: bunulă privată ală foștilor iobagi se preface în bună publică și se pune la liberulă placă ală autorităților administrative unguresce.

Aci s'au călcată în picioră toate legile: prin simple ordinațiuni ministeriale li-s'a răpitu foștilor iobagi ună dreptă, de care n'au fost lipsiți nici pe timpulă celor mai spurcate legi din iobăgiă, cunoscute sub numele de Compilate și Aprobate.

Să nu credă însă cineva, că cestiunea rescumpărării regaliilor este singură în felulă său. Porniți odată pe calea această a volniciei, se putea sci dinainte, că despoții

dilei nu voră rămâne aci, precum nici nu au rămasă, ceea ce vomă arăta cu altă privilegiu.

„Guvernulă română contra agitatoriloră dacoromâni“. Sub titlulă acesta publică diarulă oficiosă ungurescă „Pester Correspondenz“ o telegramă, ce i-se trimite din Bucuresol, de următorulă cuprinsă:

„După-ce ministrulă de esterne contele Gustav Kalnoky a făcută atentă pe guvernulă sârbescă — pe cale confidențială, prin reprezentantulă nostru diplomatică din Belgradă — că agitațiunea printră cetățenii maghiari de naționalitate sârbă, sprijinită din Belgradă prin organele sârbescă de publicitate și prin indiviți ce stau în serviciulă statului, nu pôte să fiă decătă în cea mai mare măsură păgubitoare pentru raporturile amicale împrumutate: ministrulă română de esterne, spontană și din inițiativă propriă desăvârșită, a dată espreșiune ambasadei austro-ungare din Bucuresol, că guvernulă română, pentru a răspunde obligamenteloră internaționale față cu vecinătatea amicală maghiară, va valora tôte acele mijloce legale, a căroră aplicare o concede constituțiunea română, pentru ca să pășesce contra agitațiuniloră așa numițiloră daco-români, pe cari nu le aprobă, și cari, în mânia calității loră de cetățeni români, își străpunu activitatea loră pe teritoriulă statului ungară“.

Face o impresiune aprópe comică modulă și chipulă, cum Corespondența ungurescă oficioasă pune în legătură pretinsa declarare, ce ar fi făcută ministrulă română de esterne ambasadorului austro-ungară din Bucuresol cu o convorbire intimă ce-a avută la Belgradă reprezentantulă diplomatică austro-ungară cu ministrulă de esterne sârbescă. Din comunicatulă de mai susă s'ar pără, că vre ună funcționară dela legațiunea română din Belgradă a pândită la ușa ministrului sârbescă și a ascultată convorbirea intimă, de care e vorba, și apoi a comunicată cuprinsulă ei ministrului română de esterne, care apoi s'ar fi grăbită a preveni unei dojeniri din partea guvernului austro-ungară. E prea ciudată și nefirescă acestă procedeu, decătă, ca să-i putemă da credemētă.

„Primatele în afacerea Pavelă“. Sub titlulă acesta cetimă în „Budapesti Hirrap“ dela 27 Octomvre: „Se știe, că în afacerea episcopului Pavelă guvernulă a cerută părerea primatului. Primatele și-a și pregătită raportulă său și l'a trimisă dela ministrului de culte. Primatele a lucrată multă la propunerea sa și s'a sfătuită multă cu ómenii săi de încredere. Proiectulă — după cum suntemă informați — era dejă gata, când Stefană Tisza și-a rostită cunoscută sa vorbire în adunarea generală a comitatului Bihoră. Atunci primatele și-a prelucrată din nou proiectulă, în esență însă n'a schimbată nimic, a ștersă numai unele poziții, ori a mai adăusă ceva la ele. Ună funcționară distinsă din ministeriulă

de culte s'ar fi declarată, că proiectulă primatului n'are păreche în felulă său, dór nu crede, că elă va influența în modulă hotărâtoră asupra afacerii Pavelă“.

CRONICA POLITICA.

— (16) 28 Octomvre

Vranuri agitate au sosită pentru monarhia noastră. Pretutindeni neînțelegeri și nemulțumiri. În Ungaria ca și în Austria se ridică greutăți mari în parlament. Cei ce conducă destinele monarhiei suntă ou dreptă forțe îngrijați, vedându, că nici după 26 ani de dualismă încă nu este nimic consolidat și că însă și această formă de stată este multă combătută în ambele părți ale monarhiei. Dieta ungurescă se va redeschide la 3 Noemvre. „Părinții patriei“ au dără încă vreme să clocosce la planurile loră putrede de maghiarizare și mai știe sfântulă, cu ce nouă proiecte voră veni înaintea dietei.—În dieta austriacă încercătura e la culme. Guvernulă nu mai știe, care partidă merge cu elă și partidele însăși suntă încă nehotărâte, ce purtare să observe până în sfârșită față cu proiectele de lege ale guvernului. De-ocamdată este proiectulă de reformă electorală, care le face cea mai mare bătae de cepă. Tocmai acum se desbate asupra lui. Conducătorii partidei Poloniloră și însuși contele Hohenwarth făcără opozițiă numitului proiectă. Se prevede dór, că guvernulă Taaffe nu va avé majoritatea pentru proiectulă său de reforme. Ce va face dără? Se știe, că se va include sesiunea distală, alții vorbescă și de disolvarea parlamentului austriac. Până acum însă nu se știe nimic sigură.

În afară de monarhia noastră evenimentulă celă mai însemnată este încă totă visita Rușiloră în Franca. Serbarile din Paris s'au încheiată, amiralulă Avelane ou oțterii ruși se întorcă în Rusia. La întorcere au fostă primiți cu mare pompă în Lyon și Marsili. În Toulon i-au vizitată, de adio, și președinteleă Republicei ou câșiva miniștri. Alături s'au sosită în Paris și marii duoi rusesoi Sergiu și Paulă, frații Țarului. Ei au dusă mulțumirile Țarului pentru primirea escadrei rusesce. Se mai știe, că și Țarulă însuși va visita la primăveră Franca. Frățietatea ruso-franceză devindă totă mai strinsă și tôte foile franceșe se bucură, că acum Franca nu mai are singură și că are ună aliată puternică pentru ună casă de răboiu.

Cum au pățit-o preoții croați!

Mare bucură în tabăra ungurescă pentru-că o deputațiă a preoțimei croate romano-catolice, care a mersă la Majestatea Sa să ceră să fiă numită în scaunulă metropolitană din Agramă ună Croată, omă de încredere ală poporului, n'a primită audiență și așa n'a putută preda adresa ei Majestății Sale.

„Budapesti Hirrap“ știe, că preoții croați au pățit-o tocmai așa, ca anțerți „deputați valahă“ dela Viena.

Eată cum s'a petrecută lucrulă după numita fóiă:

În 17 Octomvre preoțimea diecesei de Agramă a ținută în capitala croată o adunare în afacerea ocupării scaunului arhiepiscopescă, care este vacantă de doi ani și nouă luni. Preoții croați în vorbirele loră au atacat guvernulă ungurescă, că nu face nimică ca să se rezolveze odată cestiunea arhiepiscopescă. S'au plânsă de neajunsuri și desconsiderare din partea actualului vicar ală Metropoliei și venindă la candidați au declarată, că candidații guvernului ungurescă: Belopotoky, Mayer și Varosi, nu potă fi primiți de Croați, căci suntă Unguri. ér despre candidatulă Vuchetich au dăscă, că e Ungură și bolnăviciosă. În urmă adunarea a hotărâtă ca să adreseze o rugare la Majestatea Sa și la Papa pentru-ca 1) să se ocupe câtă mai curândă Arhiepiscopia veduvită. 2) Ca Arhiepiscopulă, ce se va numi, să fi născută Croată și adevărată patriotă croată. Cele două adrese s'a hotărâtă să se trimetă la destinațiunea loră, adică la Viena și Roma, printr'o deputațiune, compusă din 8 membri preoți și protopopi de frunte din diecesă, sub conducerea protopopului Stefan Tadić dela Daruvară.

Unulă din sinulă acestei deputații s'ar fi esprimată cătră ună diaristă ungură, că acțiunea au întreprins-o preoții croați numai pentru aceea, ca să nu li-se aducă pe gâtă ună Arhiepiscopă străină. — Dără decă ar fi Ungură — știe diaristulă — n'ar fi străină. — Noi, răspunse preotulă croată, iubimă pe Maghiari, dór ce ați fi dăscă d-vătră, decă în loculă lui Vaszary ar fi fostă numită primată ună Croată? Ei, apoi vedeți, ceea ce vouă nu vă place, să nu vreți a face nici nouă.

Totă atunci a aflată diaristulă ungură, că candidatulă Croaților este arhiepiscopulă dela Seraievo, care este omă deșteptă, bună preotă și mai pre susă de tôte adevărată Croată.

Despre pașii amintitei deputațiuni croate „Budapesti Hirrap“ scrie între altele:

Ca să nu fiă privită lucrulă ca o demonstrațiă în contra guvernului, deputațiunea s'a dusă mai întâiu să salute pe Banulă, care i-a primită ou socră cuvinte. Să le fi dăscă, că decă nu s'a ocupată încă scaunulă arhiepiscopescă din Agramă, nu elă este de viaă, ci o a treia persoană neastăpărată (Aici a înțelesă pe Strossmayer, care stă la spatele deputației). Deputațiunea preoțimei croate a plecată apoi la Viena, dór n'a aflată aici pe Monarhulă, care plecase la Budapesta. În 24 Oct. se duse deputațiunea la Bpsta. Indată s'a înscuțată la cancelaria cabinetului. Șefulă ei, Stefan Papay, li-a dăscă să vină mâne (în 25) căci „atunci le va spune când li va primi regele“. Au făcută cum le-a dăscă, dór Papay de astă-dată le-a răspunsă, că „numai mâne (26 Oct.) la 10 ore le va pute da ună răspunsă hotărâtă“. Deputațiunea se presentă în 26 Oct. la 10 ore din nou la Papay, care

Comóra din Orlea.

(Tradițiune.)

În colțulă de mēdă-qi ală Ardealului, unde elă se mărginesce cu Oltenia, cu Bănatulă și cu Ungaria, se întinde ună șesă inclinată spre răsărită, încunjurată de tôte părțile cu munți; de cătră Oltenia, de șira mărēță a Carpaților, înorestată de nenumărate piscuri, care de care mai variate, unele ca niseșe piramide uriașe, altele cu ună felă de undulați la vērfulă, ce sémăneă cu niseșe vite manine culcate, altele în forma unor morminte uriașe și érași altele ca niseșe castele măestre. Peste tôte se ridică uriașulă Rētezată, care prin măreția lui pare anume făcută să-și oprēscă Sântă-Ilie carulă pe creștetulă lui plană, pe unde se și numesce Rētezată, ca să-și arunce fulgerele sale și să șgudue vāile adēnci. Ună ramă din Carpați desghinându-se, se îndoe ca ună arcă, încunjură și încheie șesulă de cătră Bănată, Ungaria și de cealaltă parte a Ardealului, lăsându numai la răsărită o strimță deschidetură. Pe când șira Carpaților spre vērfulă este pleșuvă, clinii ce

se lasă spre șesă, ca pulpanele unui sumană împărătescă, strălucescă susă de verdēța deschisă a fēnațeloră și a pășuniloră, ér mai josă suntă tivite cu brădetă și făgetă verde întunecosă și bătrānă, ca Dumneșeu. Rāmurirea Carpaților, ce încunjură șesulă de cealalte părți, formēză ună podeuă de munți mai mici ou vāi atātă de frumoșe și impletcite unele prin altele, în cătră, intrândă în sinulă acestoră munți, și-se pare ună labirintă paradisiacă. Șesulă 'lă tae riu și vācele limpeși ca lacrimă.

Acestă ținută se numesce Valea-Hațegului. Cine voesce să-i vadă din o singură privire tôte frumșețea, să se sue în dealulă de-asupra Hațegului pe o qi senină, și va gusta cea mai fermecătoare vedere, ce ne pôte înfățișa natura.

Clima este cea mai dulce din tôte țerile din giură. Lipsa de vânturi face ca ierna să fiă domolă, și primăveră timpuriă. La Sântă-Tóderț corulă este totă-d'aura înflorită pe cōstele de apusă. Concentrarea rațeloră în această cōldare uriașă, cu usne de munți, nasce vēră călduri sudice, cari

cooă cele mai delicate pōme, ună grău roșu ou jărăticulă și greu ca plumbulă, și pe costișele de apusă struguri dulci ca mierea. La castelulă lui Nopcea dela Fărăcină vedeamă când mergeamă la școlă portocali încărcați ou merele loră de aură.

Acestă ținută, pe câtă este de avută în frumuseți firesce, pe atātă și în tradițiuni. Cu această ocaziune voiu să vorbescă despre o tradițiune, cum se va vedé, forțe vechie și interesantă.

Din josă de orașelulă Hațegă munții ce încunjură ținutulă se rupă și se face o deschidetură, pe care, adunate într'ună riu, se varsă tôte pāraele și rīulețele, ce ținescă din munți și udă ținutulă. Șirulă de munți din stānga se termină într'ună piscă înaltă forțe stāncosă și precipișă, în cătră numai pe o parte se pôte omulă sui până în vērfulă. Acestă piscă se numesce Orlea. În vērfulă mai există ună colță de zidă, rămășiță din ună străvechiu castelă militară de pază, căci din acestă piscă se vede tôte valea Streiului până la Mureșă și totă ținutulă Hațegului până la Grădisce, vechia Ulpia-

Traiană, capitala Daciei. În pōlele acestui piscă se întēnescă tôte rīurile. Ér în dosulă piscului, într'o vale surpăcioasă, este satulă numită Sub-cetate. Josă în vale lângă acestă sată este aqi stațiunea drumului de feră pentru Hațegă, de unde linia merge în munții Jiului la băile de cărbuni dela Petroșeni.

Despre Orlea există la poporulă din jură următoarea tradițiune:

Se știe, că în interiorulă piscului Orlea se află ună palată minunată, care-i plin de tôte avățiile și scumpeturile lumei. Palatulă întregă de aură, acoperită cu diamantă, ușile, mesele, scaunele tôte de aură, bătute cu petri scumpe, podelele de argintă, ér în palată pe tronuri strălucitoare ca sōrele ședă împărăși cu corōnele pe capă rezimate pe toege. În colo prin palată vrafuri de galbini, de-și iau ochii. Porțile acestui palată, spune tradițiunea, suntă joșe în undele rīului, ce curge pe sub piscă. Ele însă nu se deschidă de câtă odată în ană, și anume când dă întâiu în tōcă în ziua de Pașci atunci se dă apa în latură,

o primi cu cuvintele „Pecată de banii, ce i-ai cheltuit pe drum. Regele nu v' primesc. Să o scoți, că Maj. Sa scie mai bine ce face, și nu primesce sfaturi, că ce se face, nici amestecul clerului în cazul de față nu e la loc.” — Preoții vrând să se ia în apărare, Papay li-a răspuns: „Nici ca deputație nu v' p'ote primi Majest. Sa, pentru că nu e mandatura vre-unei corporații. Unde este mandatul cu care ați venit D-v'ostre? Așa ori ce adunare populară ar put' să trimită deputația la Regele!”

Spune apoi f'oaia unghurească, că preoții croați în adev' n'au avut mandat. Ei ved'ndu-se în încurcatură, arătară, că au venit cu scirea vicariului arhiepiscopiei Gygyler, care preoților, ce vor' merge la Roma, li-a dat' și certificat' de celebrare, ca să p'otă slui ori și unde.

„Asta nu-i mandat”, d'ise Papay și concedia deputațiunea. Acesta de aici se duse la ministrul croat' Iosipovich, care însă nu i-a putut' spune nimic' înveselitor'. Patru din deputația au plecat' apoi la nunciul din Viena, de unde vor' merge la Roma, ér ceilalți patru s'au întors' în Agram.

F'oaia unghurească se bucură de acest' „fiasco” al deputației croate; în orbia ei sovietică ea nu vede, că f'ia-care „fiasco” de felul acesta e de natură a sdrunoia cumplit' increderea în simțul de dreptate al celorl' dela putere și a instrăina astfel tot' mai mult' poporul de câtră stăpânire. Arma de care se folosesc' politici unghuri e cu două tăișuri și forțe periculoasă. Prin aceea, că au împiedecat' preoțimea croată de a se plânge Monarhului ei au turnat' numai oleiu pe focul dușmăniei, ce desparte pe Croați de Maghiari, și acesta numai bine nu p'ote aduce.

SCRILE DILEI.

— 15 (28) Octomvre.

Maghiarisare pe totă linia. Și-au sperdat' mințile d'ascolii maghiari dela Arad. După cum se telegrafiază din Arad, reuniunea înv'țătorilor maghiari din același loc, la propunerea lui Brusch Aladár, a luat' hotărîrea, ca reuniunea să începă o mișcare cu scop, ca din incidentul milenului unghuresc, să f'ia maghiarisate toate numele acelor d'ascol, cari n'au sunet' unghuresc. Ei vor' provoca pe toate reuniunile d'ascol, să facă asemenea. — Numai cornele mai trebuiesc!

— x —

Banii de câte 4 cr. (ducele) se vor' retrage odată de cur'ndu din circulația. O parte însemnată din acești bani s'au și retras' deja și în d'ilele acestea vor' începe să topi. Putem' spera d'ér, că în cele din urmă vor' scăpa de acești bai de aramă, cari atât pentru mărimea, cât' și pentru greutatea lor, erau forțe antipatici și incomozi.

— x —

O nouă bancă românească. Mai mulți

fruntași români din Bănat, în adunarea ținută în Verșețu la 28 Septemvre n. c., au luat' hotărîrea de-a înființa un nou institut' de credit' și economii cu reședința în Verșețu. Capitalul social va fi de 100,000 fl. împărțit' în 2000 acțiuni de câte 50 fl. În Verșețu până acum n'a existat' o asemenea bancă românească, așa că poporul nostru din acele părți adese-ori a fost' silit' a se folosi de bănci străine, s'eu a intra în ghiarele unor cămătari nemiloși. Din acest' punct' de vedere nu putem', decât să recomandăm' sprijinul publicului românesc' întreprinderea fraților noștri bănațeni. Subscrierea acțiunilor se va începe la 31 Decemvre n. c. La subscrierea acțiunilor este a se solvi câte 5 fl. de f'ia-care acțiune și 1 fl. taxă; la 30 de d'ile după adunarea generală constituantă se vor' plăti câte 10 fl. de acțiune, ér restul se va solvi în rate de câte 20% la termenul fixat' de direcțiune, care termină însă nu va put' fi mai scurt' de cât' 2 luni de d'ile. Subscrierile sunt' a se trimite până în 31 Decemvre n. c. la adresa d-lui Dr. Nicolae Popoviciu, avocat' în Verșețu (Versetz).

— x —

Concertul lui Traian Mureșianu la Suceava. Cetim' în „Gazeta Bucovinei”: „In 18 l. c. s'a dat' un concert' al d-lui Traian Mureșianu, care a avut' un succes' deplin. D-nul Mureșianu este un m'ăstru de cânt', dispune de un bariton' escelent', sonor' încântător, plin de farmec. Un public' ales' asculta cu mare bucurie producțiunile concertantului și-i mulțami cu aplause înesf'șite. Dintre piesele cântate în limba română, italiană și germană, și cântate în mod' deplin' artistic, au plăcut' mai cu s'ema cântecele române, în prima linie compoziția: „Eu mă duc' codrul rămâne”, care a fost' și repetată. D-l Mureșianu posedă un talent' eminent' și va av' fără îndoială un viitor' frumos. La acest' concert' și-a dat' concursul s'eu benevol' D-ra Iosefina Morwitzer, al' cărei talent' prea frumos' pentru pian' și înțelegere musicală, sunt' cunoscut' pretutindeni. Avocatul Morwitzer a dat' în onora artistului un banchet', la care a intrat' totă elita din Suceava. — D-l Traian Mureșianu, care a fost' bine primit' la Suceava, a sosit' în Cernăuți, unde va sta o săptămână. El' a cântat' deja în câte-va familii și ne-a convins, că concertul ce-l va da ne va oferi o plăcere rară, forțe rară. În numărul viitor' vom' publica d'ia concertului. Atragem' și atențiunea publicului nostru dela ț'ără asupra acestei d'ile.”

— x —

Concert. Musica orășenescă va da mâne, Duminecă, un concert' în sala dela hotel' „Europa” cu următorul program: 1) „Erzherzog Franz Ferdinand w. Oesterreich-Este” marș de Ph. Fahrbach junior (nou) 2) Overture la opera „Rienzi” de Wagner. 3) Regina dimineței” vals românesc' de Ivanovic. 4) „Ein Abend bei der Deutscheimern in Wien”, mare potpourri

de dom. Ertl. 5) „Fantezie unghurească din opera „Ilka” pentru trambită de Rosenkranz. 6) „Nene Pizzicato” polcă de Joh. Strauss. 7) „Vorspiel und Siciliana” din opera „Cavalleria rusticana” de Mascagni. 8) Gebirgskinder” vals de Ziehrer. 9) „Manon-Gavotte” (3) de Massenet. 10) „Cavallerie” polcă fr. de Ziehrer. Inceputul' la 8 1/2 ore s'era.

— x —

Mitropolitul primat' al României într'un discurs' ce l'a ținut' cu ocazia deschiderii sesiunii de toamnă a Sf. Sinod', a arătat', că dorește să vadă rezolvate următoarele chestiuni: uniformitatea slujbei bisericesci, iconografia națională, modificarea îmbrăcăminteii preoțesoi și ficsarea definitivă a parochiilor.

— x —

„Călimdarul Plugarului”. D'ilele aceste va eși de sub tipar „Călimdarul Plugarului pe anul' 1894”, anul' II, redigat' de colaboratorul nostru economic' I. Georgescu. Editura tipografiei A. Mureșianu în Brașov. Acest' călimdar', care anul' trecut' a fost' atât de laudat' și îmbrățișat', va conține de astă-dată material' și mai bogat' și instruire de cetire pentru popor. În cur'ndu îl vom' anunța mai pe larg.

Corespondența „Gaz. Trans”

Bucuresei, 13 Oct. v. 1893,

Domnule Redactor! Din numărul de Luni al d'iarului D-v'ostre ved', ca d'iarele jidano-maghiare, saltă de bucurie numai la s'vonul, că guvernul actual' al României ar fi luat' angajamentele, pentru a face pe placul Maghiarilor, de a împiedeca indirect' mișcarea națională din România. Cât de colo se vede, că dorința Maghiarilor acesta este. Numai cât', dela dorință, până la realitate mai este ceva, forțe considerabilă în unele cazuri. Faptul e, că mișcarea națională iscrită din ad'ncurile inimilor tuturor Românilor, crește și se întărește pe f'ia-care d'ile. Pe f'ia care d'ile cetățenii României libere dau dovă de via, că sunt' concșii de demnitatea și datoria lor, că ea omen' și frați nu pot' rămâne reci și nesimțitori, când la granițele lor se p'ortă o luptă așa de nedreptă, o luptă, în care un întreg' popor, viguros, leal și cu viitor', e silit' să-și istovescă toate puterile pentru a recăștiga cele mai elementare drepturi, pentru a-și asigura existența, ca popor' cu limba și aspirațiile lui naționale. Simțul de umanitate și dreptate se revoltă contra neomenoselor acte, ce se s'v'șesc' din partea maghiară contra Românilor, pentru a împiedeca ori ce av'ntu nobil', ori ce pas spre progres' ori civilizația.

Europa cultă în fața acestor acte s'a convins, că Maghiarii nici după 1000 de ani nu vor' să intre în curentul ideilor moderne și să se pună în serviciul adev'ratei libertăți și umanității.

Români liberi, pe lângă acestea datorii impuse de umanitate și frățietate,

au încă și alte multe considerații de interes' propriu, ca să se bucure, când României supuși ori cărei puteri străine, pot' să se desv'ltă liberi. Mai ales ei sunt' deplin' convinși, că atunci, când l'găul românismului Transilvania, de unde a pornit și luminătorii lor, va fi maghiarisat și slăbit prin un guvern vitreg, nici ei nu pot' să mai dăruiască liberi și independenți. Și de aceea, cât' timp Românilor supuși li-se denegă ori ce libertate, ori li-se amenință naționalitatea, cât' timp țipetele Carpaților mai r'esonă pe malurile Dunării, pace și bună înțelegere nu p'ot' fi între Români și Maghiari. Acesta atât e de adev'rat, încât' nu există și nu p'ote exista partid' politic' în România, care să nu țină s'ema de acest' fapt. În oesul, când un guvern român ar încerca serios' să se pună în contradicția cu cea mai sfântă din convicțiunile Românilor, în acel' cesu guvernul și-ar putea lua rămasă bun' dela putere. — Din acest' preat'are motiv', în România există oea mai viată și mai întinsă mișcare contra nedreptăților de peste Carpați.

Nici când n'a fost' un interes' mai viu pentru s'orta fraților asupriți și cauza națională, ca chiar în timpul acesta. Mișcarea națională crește din ce în ce mai mult' așa încât' se pare, că chiar în oesul când s'ar opr' mișcarea de sus dela guvern — ceea ce se vede este dorința cea mai fierbinte a Maghiarilor, d'ér dorință zădarnică — ea ar lua proporții mai mari dela cei de jos.

Maghiarii să nu se grăbescă cu veselia și să nu uite că: „omintele f'agăduiesc și nebunul trage nădejde”. Starea surescitată din România să și-o atribue neocotitelor lor fapte, intemuițarilor nedrepte, vandalismelor dela Turda, Arad și Oradea, sc'arbosului șovinism, nedreptăților d'nilice, stărei anormale din patriă, și mai ales' împrejurării fatale pentru ei, că nu vreau să vedă, că chestiunea română e mai ad'ncă decum se fac' ei a crede, că aceasta chestiune — ađi și de interes' european — ei nu vor' put' să o deslege fără a implini din punct' în punct' programul național român' dela 1881, fără de care nu este mântuire. Paliativele și promisiunile lui Hieronymi și Wekerle, n'au făcut' alta, decât să ne reamintescă tuturor: *Timeo Danaos et dona ferentes*, și să ne facă să ne stringem' și mai mult', tineri și betrani, șirurile și să continuăm' cu mai mult' entusiasmu lupta atât de simpatică Europei și atât de calduros' susținută de frații liberi. Celelalte naționalități vor' pune um'erul alături cu României și cu toții vor' spune verde Ungurilor:

Veți av' să dați dreptății locul' ce i-ați nimicit.

Și n'tr'o d'ile, ce nu-i departe, nime n'are să mai f'ia,

Nici Maghiar' să asupr'escă, nici Român' de asuprit.

Secășanul.

se deschid' porțile și stau deschise odată p'ue serviciul divin' în dimineața de Pasoi. Cine va pândi aceste momente, p'ote să intre în palat' să-și iee avuția cât' voesce, decât însă ar apuca să se închidă porțile înainte de a eși el, atunci trebuie să stee închis' până la anul'.

Când eram la sc'olă în Hașeg, era un locuitor' în oraș' cam într'o ureche de alt' fel, despre care se d'icea, că el' a p'șit' de a ședut' un' an' închis' în palat'. Cu toate acestea, sirmanul era s'eraoș' și pământului. Se vede, că nu putuse nimica din avuțiile f'armecate ale palatului!

Așa am audit' tradițiunea dela mai mulți, când eram la sc'olă.

Acestă tradițiune populară și are fără îndoială originea într'o veche tradițiune istorică. Istoricul Dio Cassiu (Cartea LXVIII cap. 14) descriind' r'ebolul lui Traian' în Dacia d'ice următoarele: „Se găsiră și în memoria lui Decebal, deși el' le ascunse sub r'iu Sargeția (Streiul de ađi), care curge pe lângă reședința lui. Într'ade-

v'v' el' abătuse r'iu prin nise captivi, și făcuse o gr'opă în fundul lui, pun'ndu apoi într'ensa aur', mult' argint' și alte scumpeturi și tot' ce putea să sufere umez'ia, aședă de-asupra lor petri și grămădi pământ', după acesta întorse r'iu în albia lui; ér în peșteri depuse tot' prin captivi vestmintele și alte obiecte de-acestea. După ce făc' acestea îi ucise ca să nu spună nimic'. D'ér Bicile, un' intim' al lui, care cunoșcea lucrul, f'ii prins' și descoperi secretul.”

Cum vedem, tradițiunea populară în fond' este identică cu cea istorică, cu deosebirea, că poporul a desbrăcat' tradițiunea sa de ori-ce personaje istorice, dându-i fața de poveste.

În ce se atinge însă de impregiurările locale, tradițiunea populară pare mai apr'ope de adev'ru, de cât' cea istorică. Sargeția (Streiul) nu trece pe lângă Sarmisgetusa, reședința lui Decebal, ci pe sub pisoul' Orlea, de care Sarmisgetusa era departe de o poștă la Grădiscea de ađi, pe lângă care nu trece nici un' riu, decât un' p'ă-

raiașu drept' prin sat. Sub Orlea însă în unghiul' dintre r'iu se află urme de vechi zidiri; se p'ote oă pe lângă castel' s'eu mai bine turnul de pază din v'rful Orlei să fi avut' Decebal' vr'un' castel' ap'rat' de o parte de r'iu Hașegului, de alta de R'iu-Mare, și avuțiile grămădite aci să le f'ia îngropat' f'ia în R'iu-Mare, f'ia în Strei. Din acestea se vede, că tradițiunea populară arată locul' mai apr'ope de adev'ru, de cât' cea istorică.

(Revist. Crit. Lit.)

Poesii populare

De sub Retezat.

Părăuț, apă violă,
Face-te-ai negră cernelă,
Să 'm' cernesc' eu portul meu,
Haina mea și-un' chișineu,
Că m'a urit' badea meu.
Nu m'a urit', că-'s' urit',
Ci m'a urit', că-'s' p'ărit'.

*

Hai, mândro, să te s'arut',
Ca ieu b'ata și mă duo!

Eu mă duc' m'ndruțo mâne,
Dorul meu la tin' rămâne.
Tu, m'ndruțo, m'ndro drag!

Prinde dorul meu și-'l l'gă
Intr'un' corn' de capră negră,
Și s'-'l bag' în snul' t'eu.

De-i vedé, că înverșesce,
Să mai trag' m'ndro nădejde,
Da de-i vedé, că se uscă,
Frécă 'p'almi și 'av'ntu 'lă suflă,
Să m'ergă la Dumneșeu,
Ca să vadă și se'm' ordé,
Cât' mi-ai fost' m'ndro de drag!

*

Ce gândesc' tu badea meu?
Că eu mor' de dragul' t'eu?
Nice capul' nu mi-'lă bat',
De tine s'-'m' f'ia drag.

Bade! b'adișor' ca tine,
Fac' eu și dintr'un' arine.
Dintr'un' arine crengos',
Fac' eu unu mai frumos'!

Și mai 'nalt' și mai subțire,

Iubileul regelui Saxoniei.

Regele Saxoniei își serbează jubileul său militar de 50 de ani. În istoria războierilor europene, numele lui Albert, regele Saxoniei, ocupă o pagină frumoasă, căci el a militat și ca comandant de oștiri și-a asigurat nemurirea deja înainte de a fi ocupat locul în consiliul capetelor încononate.

În războiul din 1866 el a trebuit să conducă armatele regatului Saxon aliat cu Austria. Armata lui abia făcea mai mult decât un corp de oștiri. Pe atunci el era moștenitor de tron și dintre toți el cunoștea mai bine interesele Germanilor confederați, de-a uni armatele lor cu corpul de Nord al Austriei și a opera împreună contra invasiunii prusiene, după un plan comun. Însă armatele din Bavaria, Württemberg și Hanovera nu-i urmăreau exemplul și astfel luptându-se separat, au suferit mari pierderi. Corpul de armată saxon a fost singurul ajutor al lui Benedek, și corpul acesta s'a luptat vitejese la Jisoi contra unei armate preponderante și la Königgrätz s'a luptat până la 3 ore d. a. apărându-se renumita înălțime Probus.

Rolul glorios a avut regele Saxoniei în războiul dela 1870. El a luat parte la asediarea Metzului și în atacul dela St. Privat s'a luptat vitejese cu ostașii săi pe lângă garda prusiană. În urmărirea lui Mac-Mahon el a avut partea leului, oprindu-l în cale la Beaumont și închiidându-l în Sedan între Basailles și Carignan.

Seimă, că după catastrofa dela Sedan a urmat încungiurarea Parisului. Misiunea lui Albert era să formeze cercul de asediu dela Saina spre nord. El a executat această operație cu mai puțin de 100,000 soldați, avându în față sa patru mari forturi esterne. În decursul asediării a trebuit să respingă 20 de atacuri mai mici și 3 mai mari.

Sunt 23 ani trecuți de atunci. În acest interval Albert a pășit pe tron și în decursul acestei pați lungi a domnit cu multă înțelepciune peste poporul său. Autoritatea lui de comandant este încă și azi mare și în consiliile de război cuvântul lui se scie, că decide.

Albert e azi de 65 ani, e cărunț, dar în deplină putere spirituală. El a fost anul acesta la Güns cu împăratul Germaniei, ca oșpe al monarhului nostru la marile eseroții militare, ce s'au ținut acolo.

La jubileul lui e de față și împăratul Wilhelm.

Avis pentru coruri.

Subsemnatul a cules și aranjat pentru cor mixt și bărbătesc melodiile următoarelor:

I. „Pricesne“ (Cuminecare): 1) „Dómne, nu sunt vrednic!“ 2) „Ostenit'am intru

suspiniul meu!“ 3) „Ochiul inimei mele.“ 4) „Dómne până când?“

II. „Cântec de stea“: 1) „O, ce veste minunată!“ (Séu: „Ce vedere minunată!“); 2) „Mărire lui Dumneșeu!“ (Séu: „Mărire întru cei de sus!“); 3) „Stéua sus răsare.“ (Séu: „Stéua profetită.“); 4) „In orașul Vitleem.“ (Séu: „Acum vremea ni-a sosit.“); 5) „Venii astăzi credincioșii să săltați!“ 6) „Rachilo, nu plânge!“ 7) „O, ce nebuni!“

Cei ce doresc a avea aceste pricesne, ori cântece pentru cor mixt ori bărbătesc, binevoesc a se adresa la subsemnatul în Tiovanul-mare, u. p. Verseck-Kákovya. Prețul unei „pricesne“ trimise franco e 80 cr., a unui „cântec“ 50 cr.; érá tóte 4 pricesnele comandate de-odată costă spedate franco numai 3 fl. Totu atâta constă și tóte 7 cântecele comandate de-odată.

Iuliu Bírou,
învățător superior.

Literatură.

Au apărut:

„Luptă deșartă, țință nebună“, conferință publică, ținută în sala teatrului din Buzeu în ziua de 27 Iunie 1893, de d-lu Brânzeu, student universitar. Broșură de 46 pag. Prețul 15 bani. În această broșură a sa, autorul, ca conferențiar, face o revizuire istorică asupra luptelor noastre din trecut și la urmă, în cuvinte pline de însuflețire pentru cauza noastră ardelenescă, arată suferințele actuale ale Românilor dintre Tisa și Carpați. Într-o conferință a d-lui Brânzeu e pe cât de interesantă, pe atât și de animată și însuflețitoare.

În editura librăriei H. Zeidner din Brașov a apărut: Aritmetică pentru școlile populare de F. E. Lurtz, tradusă de un învățător după a 9-a ediție germană. Anul I și II de școală. Numerii dela 1—10, 10—20 și 20—100. Prețul 20 cr. Brașov, 1894.

A apărut: „Higiena cântărețului“, lucrare de mare folos pentru cântăreți, profesori, preoți, predicatori, advocați, doctori și oratori, și pentru ori-ce om, care dorește să profite de excelențele consiliilor doctorului L. A. Sigond. Se află de vânzare la tóte librăriile din capitală și județe, pe prețul de 2 lei exemplarul. Depozit general la librăria Graeve, în Bucuresci.

Balade și idile de George Coșbuc București, 1893. Editura Librăriei Sococ et Comp. (Calea Victoriei 21). Form. 8° de 253 pag. Prețul 3 lei. O carte foarte de gust, conține 54 poezii de-o valoare literară necontestabilă.

Schițe, este titlul unei broșuri, ce-a apărut zilele acestea în Editura Librăriei Ciurcu și în Tipografia A. Mureșianu, Brașov. Broșura elegantă cuprinde patru schițe interesante („In plasă“, „In baltă“, „Cale grea“, „La code“ și „La căr-

cioma lui Tiripliciu“), al căror autor e d-lu profesorul din locu Iónu C. Panțu, prea bine cunoscut publicului cetitor din diversele sale scrieri literare. Prețul unui exemplar 30 or.

Carte de citire pentru clasa I și II gimnazială și reală, seminare pedagogice și școlii superioare de fete, de Ioanú Popea, profesor la gimnaziul român din Brașov. Edițiunea III, din nou prelucrată. Format mare 8-a de 254 pag. Prețul 2 corone și 70 bani. Ediția această diferă mult de celelalte două edițiuni de mai înainte; multe din bucățile cuprinse în edițiile de mai înainte sunt lăsate afară și înlocuite cu altele mai potrivite. Cu totul noua edițiune conține 109 bucăți de citire din cele mai alese și bine întocmite. La locul întâu vin Povestii, apoi: Mituri, tradițiuni, legende; Parabole; Narațiuni și Descrițiuni; Descrieri de popore; Descrieri de țări; Descrieri din regnul animalelor etc.

Șvabii din Bucovina.

„Deșteptarea“, fôia populară, ce apare în Cernăuți, publică cu privire la Șvabii din Bucovina următorul interesant articol:

Când prea înalțata împărătesă Maria Teresa a luat în seamă țera noastră dela Moldova, înainte de o sută și mai bine de ani, adică la anul 1775, străbunii noștri dintr'ensă, în urma războierilor dintre Turci și Ruși, s'au fost împușinați așa, încât nu se afla în tótă țera mai mult decât a noua parte de omen, din câți trăseseră intr'ensă.

Când au umblat apoi mai târziu comisarul împărătesei prin țera, ca să însemne și să hotărăscă moșia fie-cărui om, foarte mulți săteni de frica birului s'au lăpădat de părți mari de pământ, încât a rămas mult pământ fără stăpan.

Vedând asta împăratul Iosif II, feciorul împărătesei Maria Teresa, a adus coloniști în țera, ca să cuprindă pământul. Cu coloniștii aceia însă li era împărăției și altă-ceva aminte, ea voia, ca ou dênșii și ômenii noștri să se deprindă la muncă mai ou folos, și anume la arat mai adeno, la gunoiti, la crescutu vitele cornute, la ținut ou de soi mai bun și la altele.

Coloniștii s'au și dat ou inimă la muncă și au prins a-și face și mari averi. Ei și-au făcut case bune, grajduri bune, șuri mari, au cuprins locuri, și-au înmulțit vitele și și-au strins sume de bani.

Coloniștii au prins a-și face gunoi și a-lă căra în câmp, dera ei cărau nu numai gunoiul, ce-lă făceau singuri, ci și acela ce-lă aruncau ômenii noștri în cele ripti séu gropi, ca să se prăpădească fără folos; ei au prins a trage șanțuri în locurile cele mlăștinoșe și a face și din bălțile cele puturoșe ogore mănose; ei au prins a-și face și trăsuri ferecate, a ținé ou mari și frumoși, apoi vaci lăptose și masouri de soi bun.

Așa ei, deși au venit la noi numai ou bocăni în picioare, cum umblă încă Șvabii din Délula-Iederii, și ou câni înhămați la câte un cărucior: ou cumpătul, ou silința și ou isusința lor, peste puțin timp au ajuns a fi gospodari de frunte.

Dera ou cătu ei se înmulțiau și prindeau la putere, ou atâta ai noștri cădeau și dau totu înapoi. Vatra satelor celorlă amestecate ou coloniști ajungea în mâinile lor. Ai noștri își vindeau grădinile cele mari, pometele cele frumoșe, nu de alta, ci numai pentru-ou li plăcea tare păhăruțul și umblau totu una ou balerouța în spate.

Așa, pe când ai noștri umblau totu ou capul pliu de drojdii și stau întinși ou captori, ori pe lăiță, și atunci când omului li crepa mâselele de-a lucrului, coloniștii se sculau încă înainte de răsăritul sórelui și alergau în țerină la muncă.

Și écă acuma diu cei 12 coloniști, ce s'au aședat în câte-un sat mai mare românesc, după aprôpe o sută de ani Șvabii s'au înmulțit la un număr nespust de mare, pe când ai noștri s'au strecurat săracind și pribegind Dumneșeu scie pe unde.

Să luăm spre pildă satul Ilișesoi ori satul Tereblecea. Cei 12 coloniști din Ilișesoi s'au înmulțit de faou astăzi aprôpe 400 de familii în Brașca, vr'o 50 de familii în Stupca și Bălăceana, ne mai numărându și suta de familii, ce s'a dus la America. Din Tereblecea Șvabii s'au lăpădit în Hliboc, în Tărășeni, la Mânăstiora și aiurea.

Nou nu putem numera tóte satele, în cari s'au aședat Șvabii și și-au întemeiat gospodării mari, nu mai întrebăm, pe a cui pământ se hrănesc acea mulțime de Șvabi? Écă, vorbindu la dreptul, trebuie să răspundem, totu numai pe pământul, ce l'au gălgăit, ai noștri, ce nisce nebuni pe laiețele cărmelor.

Ceea ce s'a întemplat în Ilișesoi, ori în Tereblecea, s'a întemplat și în Satul-mare, în Badeuța, în Frătăuțu, în Moșghia, în Roșca, în Mitocul-Dragomirnei, în Arborea, în Pojorita, la Huta și aiurea, par' o'ar fi fost anume sfătuit s'o face toți ômenii noștri întruna.

Și acuma să întrebăm mai bine: Cine poartă vina la astă săracie a noastră, ai noștri ori Șvabii? Se vede, că numai ai noștri! Bunăoară în Satul-mare Șvabii le-veau numai ou uliță, și anume aceea, care duce dela Tibeni spre Rădăuțu; acuma ei au ajuns și din jos de biserică noastră. De ce? Pentru-ou ômenii noștri dându-se vârtos la bețiă, s'au ferit de muncă și au prins a avé pământul într'o nimică. Și apoi unde-ou ore și pământurile Mitocanilor dela Isvôre? N'au intrat ele totu în mâna Șvabilor dela Ițcani? și nu totu pe acea cale, adică ou bețiă și ou fradulă cea prôstă, ca în Satul-mare? Și ore unde voru ajunge Mitocanii și celelalte sate, écă nu-și voru lua măcar de acuma înainte pe sémă, ce faou? Nu dicem de geou unde voru ajunge Mitocanii și celelalte sate, pentru-ou în Satul-mare bunăoară

Nu ou tine-unu réu la fire;
Și mai 'nalt și mai frumos,
Nu ou tine-unu urcios!

Auđit'am bade bine,
Că vréi să te lași de mine.
Lasă-te ou Dumneșeu,
Că mie nu-mi pare réu!
Că voiu pleca pe uliță,
Și-oi păși cam tãricuță,
Și-oi vorbi cam mereuță,
Și mi-oi prinde altu drăguță!

Badea ou mustéță négră,
Șéde 'n pórtă raiului,
De câți ani i-am fost ou drag?
Frunđă verde rujmălină,
Eu i-am fost unu anu deplin!
Frunđă verde de priboi,
Iac'acum merge spre doi.
Elu și-a prins altele noi,
Pre mine m'a dat 'napoi,
Pentru vorbe violenesci,
Și minciuni copilăresci!

Badeo, de dragostea noastră,
A 'nflorit unu pom în costă;
De-o face pomul smochine,
Să trag nădejde de mine,
Da de-o face pomul nuc,
Nădejdea mea să n'o duc,
Și de-o face pomul frag,
Nădejdea mea să n'o trag!....
Că nădejdea dela mine,
E ou sirma de subțire.
Când ou pui pe lângă foot,
Ea să topesce de loou!

Frunđă verde trei finici,
Pliu-i codru de voinici,
La totu fagul câte cinoi,
Der la fagul din cărare,
Zace badea bolnav tare.
De pădit ou cine-lu pădia:
Soră-sa ou maică-sa,
Mai ou foot drăguță sa;
Nu sciu zace, ori ce face,
Ori de mine nu-i baș*) place.
Séu mori bade-o, séu te scóla,
Séu imi dá și mie bóla;

Că mie mi s'a urit,
De dorul téu m'am gătit,
Căpătane totu mutându.
Când la cap, cându la picioare
Cându la umbră, cându la sóre!

Pe ulița cea din dél,
Am bade, ou și-unu păhar,
Ar veni și n'are cal!
Vino bade și pe jos,
Că ești tiner și frumos!
Vino bade pe picioare
Că ești tiner, ou și-ou flóre!

Badea meu ou pénă verde
Dumneșeu nu te mai rebde!
Cum mé 'nvéța-și a iubi,
De nu mé pot odihni!
Nice ziua ou lucru,
Nice nóptea ou somnu!

Câte flori isu pe pământ
Tóte mergu la jurământ,

*) baș=chiar.

Numai flórea sórelui
Șéde 'n pórtă raiului,
Și judecă florile:
Ce-au făcut mirósele?
Tonfiu din gură grăia:
— „Eu isu flóre mai frumosă,
Când e érna mai geróșă,
Fața mea totu e voióșă!“
Apoi vine-ou flóre mică:
— „Alt meu nume-i vioricóș
Și la față-su vinețicá;
Er' alu meu mirosú
Tare e frumosú!

Eu tráesou ascunsă,
Pe sub crengi și frunđe
Și-nvêșă copii bine,
Că să fiă toți ou mine!
Blând și flă, nu falóș,
Și ômenilor uricioși!“
Vine-mi flórea criului,
Că fața ométului.
— „Eu mi s'ou flóre mai frumosú
Și din fire 's'ou totu voióșă.
Dintre flori mi-s'ou mai curată,
Eu mi-s'ou mai nevinovată!

înainte de 25 până la 30 de ani 1700 de suflători, pe când astăzi nu s'au mai mult decât 1200 de suflători de ai noștri.

Ce s'au făcut cu cele 500 de suflători? Eac, parte au trecut în Moldova, parte au murit de fîme și de golătate.

Noi și dicem că o tîtă bizuința, că nu s'au de vină Șvabii de sîrăcia noastră, ci s'au de vină numai ai noștri cei ou prasnicile cele buiece, cei cu cumetriile cele de câte-va zile, cei cu hramurile și cu mîștile de câte o săptămîna. Numai această sîrăcie și beția au făcut de au încăput în rîndul Șvabii gospodarî, érá cîrșmarii boieri și posesori grași.

Nu i vorbă, în ziua de astăzi s'au mai creștît și s'au mai încumîntît oménii noștri din satele cele amestecate ou Șvabi, decât ei ou pășit'o, ou și acela, care a înocăput a și înouia grajdul, după ce i-au furat caii; și greu se vindecă rana, după ce s'a lătită preste tot trupul.

Astăzi ai noștri din Ilieșoi s'au mai oprit ou vîndutul locurilor la Șvabi, ba mîștă căpî-va de rescumpără de unde potă mîștă un petecuș de pămînt strămoșesc; dîră ce foloșă, ce a fost odată, pe semne ou va mai fi, oăoi pécatele din bătrîni ou oua ou două nu se potă șterge.

Să nu se fi lăpădată bătrîni de moșile lor cele întinse, să nu se fi dată moșii și părinții la vîndutul moșii, copiii și nepoții lor de astăzi nu și-ar fi luat luma'n cap, ou ar fi fost rîmasă gospodăria de frunte, și ei porunceă în sat, érá ou jidanii și alte limbî.

Satul Stroesci e vecin ou satul Ilieșoi, și într'însul încă s'ar fi putută băga Șvabii, dîră elă a scîntă, ou-i pămîntul și l'a ținut în mîna ou ochii din copl. Oménii din Stroesci au deprins tóte cele bune ale Șvabilor din Ilieșoi și gospodăresc, ou și dîșșii; ei ou de-a rîndul ou case, șuri, ogóre gunoite, cai frumoși, și vite de soiu.

Calea spre înavuțire

de I. Dariu.

4. Muncă și străduință.

(Urmare).

Orî-ce muncă cîstită, fiă cătu de neînsemnată, totu este mai bună decât lenea. Dedarea la lucru ne învîță regulă, rînduélă în tóte. Munca ne învîță a cruța timpul și a-lu folosi cu înțelepciune. Decă odată ne-am deprins prin multă dedare a duce o viață lucrătore, atunci ne cade greu a sta de giaba, fără a face nimica. Fără muncă nu putem fi.

Cu dreptu cuvîntu dice Coleridge: „Decă se póte dice despre unu perdeveră, că elu numai omórá vremea, atunci despre unu omu cu rînduélă se póte dice, că elu dă timpul vi-șă, s'evîșindu orî-ce lucru cu cugetu curat. Elu reguléză césurile vremii, le dă suflétu și o fire plină

de duchu spre a trece în folosul său. Despre omul bun și credincios, a cărui stăruință este ast-fel în dreptă și întrebunțată, se póte dice mai puțin, că elu trăesce în timp, decât că vremea trăesce în elu. Dilele sale, lunile și anii sunt nise puncte de razim și nise semne în rîndul datorilor implinite; măcar de s'ar prăpădi lumea, ele trăesce și rîmănu pentru tóte vécurile“.

O gospodăria cum se cade cere sîrguință, dedare, regulă morală, prevedere, chibzuință, simț practic, cunoscință de omeni și talentu organizatoru, așa-dér ast-fel de însușiri, cari sunt de lipsă la purtarea afacerilor de orî-ce felu. Ast-fel de însușiri în decursul vremii arată, că destoinicia practică prețuesce mai mult decât inteligința, și dedarea mai mult decât talentul. „Pentru ca să ajungi unu faur bun, dice generalul Trochu, trebuie ca tóta viața să fi bătut cu ciocanul la feru; pentru ca să ajungi unu administrator bun, trebuie ca tóta viața să te fi îndeletnicit cu studiul și cu practica afacerii, ce și-s'a încredințat“.

Pe când prințul Wellington se afla în Spania în fruntea armatei, se apucă să prescrie soldaților, cum au să pregătescă mîncările. În India s'a ocupat și cu iuțela cu care trebuie să mîrgă unu caru cu boi. De aceea unu prietinu alu lui s'a aflat îndemnat a-i dice cam în rîșu: Pe cum se vede, Alteță, meseria de frunte în India a fost de a te îngriji de urez și de boi. — „Da, răspunse Wellington, decă aveam urez și boi, aveam și omeni, și decă aveam omeni, atunci puteam bate pe dușman“.

În chipul acesta Wellington și-a câștigat iubirea și încrederea nemărginită a soldaților săi, cu cari a făcut apoi multe isprăvi.

Generalul Washington era unu omu neobosit alu afacerii. Din copilăria s'a datat la sîrguință și la muncă cu rînduélă. Când era numai de 13 ani, scia să facă chitanțe, obligațiuni, totu felul de contracte, procuri și orî-ce felu de documente cu dibăcia rară. Tóte aceste deprinderi din tinerețe i-au fost apoi mai târziu de mare folos în viață.

Bărbatul și femeia, cari vreu ca economia lor casnică și afacerea, după care trăesce, să mîrgă bine, trebuie să lucre cu socotela și cu rînduélă neîntrerupt. Sunt mulți omeni, cari cugetă, că afaceri mari se pot duce în deplinire numai de geniali. Nu póte fi o rîtăcire mai mare decât acesta. Și oménii geniali sunt fără deosebire omeni muncitori, lucrători. Ei nu lucră alt-fel, decât totu așa, cum lucră de comunu și alți omeni. Deosebirea e, că ei sunt cu multă regulă, chibzuință și socotință în lucru. Niciodată și nicăiera n'a eșit numai așa ca din pămîntu ceva mare, bun și statornic. Totul numai prin muncă și răbdare s'a făcut.

Numai oménii muncitori sunt puternici; cei leneși sunt nemernici. Oménii cei mai sîrguincioși și cei mai impresurați de lucru sunt tot-d'auna domnitorii lumii. Ludovicu alu patru-spre-decelea a dîșu: „Erin muncă domnescu regii“. Fridericu celu mare scrisă cătră Voltair: „Eu sunt de 36 de ani la cîrmă și nu-mi place să mă cruț de locu. Starea cere muncă și lucrare, trupul și suflétul meu se plécă înainte aces-tei datorii. Ca să trăiesc, nu e de lipsă, bîna însă că sunt muncitoru. Asta mi-a făcut tot-d'auna bine.“

Toți bărbații mari, toți oménii de preț în lume, dintre câți au fost și sunt, au fost omeni activi, omeni harnici și muncitori. Cobden scrie: „Eu lucră ca unu cal și n'am nicu o clipă de prisosu“.

HIGIENA.

Folósele higienei.

Știința medicală a înaintat atît de mult, încatu ea ne dă astăzi mijloce sigure pentru de-a ne scuti de-o mulțime de bóle, de care oménimea înainte de asta nu putea fi scutită.

O interesantă carte a publicat în privința acésta d-lu doctoru A. Urechia, sub titlul „Higienă“, în care înșiră mulțime de doveși pentru a arăta, că prin sfaturile doctorilor și prin păzirea regulor higienice, sănătatea oménimii se îmbunătățese din și în și mai tare și mii de omeni au scăpat de mórtea sigură singur numai prin păzirea acestor reguli.

Așa să luăm de exemplu vîrsatul. Înainte de-a se introduce ca o datorință generală vaccinarea (altuirea séu împunsătura de vîrsat) muriau mii de omeni de vîrsat. Îndată ce însă în anumite țeri vaccinarea și revaccinarea au devenit obligatorii și au început a se practica serios, acésta bóla a încetat aproape cu totul.

Esemplu este Germania, unde în 1889 n'au murit de vîrsat, decât abia 110 omeni. Cu totul altfel stă însă lucrul cu acele țeri, unde nu s'a ținut sémă de altuirea copiilor în măsură destulă de serios. Așa de exemplu în România, care are o po-

porațiune de 8-orî mai mică ca Germania, au murit de vîrsat în 1889 nu mai puțin ca 985. Va să dîcă într'o țără cu o populațiune de 8 orî mai mică au murit de vîrsat în același an de nou-orî mai mulți. De unde vine acésta? Singur de-acolo, că în Germania s'a ținut strîns la regulele higienice și la măsurile de precauțiune în contra bólelor, pe când în România nu s'a ținut. Dela 1880—1890 au murit în România de vîrsat 20,775; dintre acéștia, după socotela d-lui doctoru Urechia, ar fi putut scăpa prin igienă cel puțin 20,500. Etă ce face igiena!

În cantonul Zürich din Elveția încă era prin lege impusă altuirea în contra vîrsatului și din cauza acésta muriau foarte puțin de vîrsat: în 1881 abia au murit 7, în 1882 însă n'a murit nici-unul. Dela o vreme însă poporul n'a mai vrut să se supună legii, care impunea altuirea; mamele nu mai voră să-lase copii să fi vaccinați și cetățenii cerură să se ștergă legea de mai sus, în care vedeau unu atentat la libertatea lor individuală. Ei bine, legea s'a retras și mamele nu mai trebuiau cu de-a sila să ducă copiii la vaccinat. Acésta s'a întimplat în 1883. În același an muriră de vîrsat 8, în 1884 muriră 11, în 1885 muriră 52, în 1886 muriră 85 de acésta bóla. Eșperiența se opri aci; poporul se înșpăimântă și ceru elu însuși introducerea legii de vaccinare. Când legea s'a introdus, casurile de mórte pricinuite de vîrsat éráș se împușinară. Cine s'ar mai puté îndoi dîr de folósele higienei?

În Viena până la 1873 muriau pe pă-care anu între 700—800 locuitori de așa numitele friguri tifoide. Doctorii studiară pricina bólei și sfatură să se aducă în orașu o apă de beut mai bună și mai sănătósă, ceea ce se și făcu. În urma acésta, mortalitatea de friguri tifoide scădu mereu, așa că la 1885, în locu de 800 casuri, se iviră numai 95 casuri de mórte de acea bóla. Și apoi nu este óre o greșelă neiertată din partea acelora, cari nu vreu să țină sémă de sfaturile doctorilor, nu păzesce regulile higienei și facu întru tóte după cum li taie capul?

Să luăm de exemplu și turbarea. Nu este anu, în care se nu se vindece în institutele de vaccinare contra turbarei, sute de omeni. Toți acéștia numai științei medicale au a-și mulțumi viața lor. Dîr și fără institute de vaccinare, singur numai prin aplicarea regulamentor sanitare, orînduite de medici, se póte face ca turbarea să nu se mai

Copii! ou mine de-ți fi

Dumneșeu vî va iubi!“

Écă vine-o flóre aléșă

Flórea, florilor crăiasă,

Dómne, mándru mai mirósă!

Trandafirú așa grăia:

— „Eu mi-sú flórea cea frumósă,

Făța-mi roșie și albă

Tutororú mi-sú eu mai dragă!“

Culese de:

Mihailú Iubășu

învîțătoru.

Economia la vechii Greci.

Pe timpul vechilor Greci vînatul era una dintre ocupațiunile prinicipale. Homer în posesiile lui ne dă unu tablou destul de viu despre starea poporului grecu, ou deosebire despre aceia, cari trăiau în părțile muntóse și se ocupau mai mult ou vînatul. Deita vînatului era Artemis, căreia mai prin tóte locurile i se ridicau statue și sanctuare. În Skillus, aproape de Olymp, se ținea sîrbătórea ei, jertfindu-i-se

între altele și cerbi, căprióre, porci sîlbatici. Cerbii prinși li domesticeau și li puneau să tragă carul preotesei virginalé în ziua susu numitei sîrbători.

Ca animale de vînat apar în posesiile lui Homer: leul, lupul, vulpea, capre sîlbaticé, cerbi, porci sîlbatici și iepuri. Vînatul porcului sîlbaticu era, pentru pericolul lui, una dintre ocupațiunile cele mai onorifice ale vîntorului.

Ca prin tóte locurile, așa și în Grecia, animalele cele mari și rapitóre erau cu deosebire urmăríte, precum leul, lupul și ursul. În totu locul omul pășia cu energiă contra lor, încatu din anu în anu aceste animale se împușinau. Apropierea lor de comune era oprită atât din partea păstorilor, câtă și din partea agronomilor. Chiar și tăierea pădurilor a contribuit mult la împușinarea acestor animale, fiind că pădurile se tăiau mereu parte pentru a puté lucra pămîntul, parte pentru lemne, cari le folosiau la facerea corăbiilor.

Agronomia regulată și economia de vite era mai cu sémă în Epiru și Mace-

donia, unde de timpuri se puneau mare grijă pe nutrețul artificialu. Locurile se udau prin drainage. Gunoirea regulată cu var și margă era deja în folosință.

Economia de câmp și de vite era considerată ca una dintre ocupațiunile cele mai frumóse încă din timpurile cele mai vechi în Grecia. Scriitorii cei dintăiu amintesc despre așa ceva în scrierile lor, ast-fel Hesiod (800 a. Chr.), Xenofon (450 a. chr.) și alții. Ei numărau agronomia între ocupațiunile cele mai frumóse. Demeter era Deita agronomiei frumóse și a rodirei. Ei li atribuiau invențiunea plugului și a secerei, în onórea ei se edificau temple și se țineau sîrbători. Pau era dēul economiei de vite și alu pădurăritului.

Grecii purtau înșiși grijă de moșă și ou lucră cu sclavi. Aristotele, în „Politica“ sa, crede că cea mai bună republică trebuie să oustea din agricultori. Elu sfătuiesce pe proprietari, ca ei să fiă cei dintăiu la sculat și cei din urmă la culcat. Ba și următóarele proverbe sunt dela elu: „Ochiul stăpănilui îngrășe vitele“; „Ur-

mele stăpănilui sunt gunoii celu mai bun pe moșă“, și altele.

În numărul celu mare alu proverbelor, pe cari Grecii le luau din agricultură, se vede, că ei aveau mare aplecare la lucrarea pămîntului și la crescerea vitelor. După sistemul lor economic, numai jumătate din pămîntu se lucra. Cealaltă jumătate rîmănea ogor, de se înturna ou plugul. Sistemul acesta însă nu era destul de practic, oăci nu le ajungeau bucatele pentru acoperirea lipselor.

La lucrarea pămîntului se folosiau de plug încă pe timpul lui Hesiod, care avea feru de plug. Vitele la plug erau doi boi înjugăți, unde însă era pămîntul mai tare, se foloseau de catări.

Ca înmulțire a mijlocelor pentru gunoii, i-a sfătuit Xenofonte a arunca paie și érbă în locul acela, unde adunau gunoii, pe aceștia le amestecau ou pămîntu. Gunoirea verde, cum o numiau ei, era deja întrebunțată în mai multe părți, arândo locurile pe unde creșea lupina, unu felu de buruénă stufoșă, care se amesteca

ivescă de loc. Exemplu este Bavia, unde muriau pe fiă-care anu 20—25 de locuitorii de această boală; după ce s'au introdus însă asprele regulamente igienice privitoare la câni, casurile de turbare la oameni se împușinară foarte mult: în 7 ani nu mai muriră decât 3. Nu este oare și acesta o strălucită dovadă de ceea ce poate face igiena?

Amă pută înșira aici mulțime de alte bóle, ca scarlatina, pojarul, anghina difterică etc., cari toate ne arată, că prin ținerea regulilor igienice ne putem scuti de multe bóle. Raporturi oficiale din Anglia și America constată, că ținuturi, în cari frigurile băntuiau cu putere, au devenit sănătoase singur numai prin canalizarea (scurgerea) apelor. Holanda ar fi fost țera cea mai nesănătoasă, decât ea nu și-ar fi transformat locurile sale băltoase și nămolose în admirabile pășuni. Prin această lucrare, Holanda a devenit o țera frumoasă și sănătoasă, în care oamenii trăesc mai mult ca înainte și sunt mai sănătoși.

Esemples arătate aci ar pute servi ca învățătură și poporului nostru, care adese-ori nici măcar nu face în interesul sănătății sale, ca să-și aeriseze regulat locuința pentru de-a nu-și omori viața într-un aer stricat și nesănătos; de a face la timpul convenit câte o baie, pentru a-și curăți trupul și a face posibilă intrarea aerului prin piele, și alte multe asemenea lucruri privitoare la igienă, de care poporul nostru nu prea vrea să țină seama. Urmările acestei desprețuirii a regulilor igienice se și simțesc apoi, căci în locul unor fețe rumene și sănătoase, întănesc la fiă-care pasu fețe veștedite, trupuri slăbuțe, minți timpite etc.

Ingrijiri religioase în timpul bólei. Semnele morții.

Este de netăgăduit efectul puternic al mângăierilor religioase; totă lumea cunoște influența morală asupra fizicului. La sate, aceste mângăieri sunt mai bine apreciate, decât la orașe, și este mare pagubă, că nu toate satele noastre au proști, cari să fiă la înălțimea misiunii lor. Ar trebui și la noi, după cum se face în străinătate, ca preotul îndată ce află că unul din parochienii lui a căzut bolnav, să meargă să-l vadă, să vorbească cu el despre bóla lui, despre afacerile lui, să-l îndrepteze la doctor sau la spital, și să supravegheze darea medicamentelor, să redea bolnavului credința, să facă curajul și răbdarea, și în casu de sărăcie, să alerge pe la bo-

gați, cerându cele de lipsă spre îndestularea nevoiașului. Preotul ar fi bine să viziteze în toate zilele cel puțin odată bolnavul și bine-cuvântarea poporului i-ar fi cea mai sigură răsplătă.

Dacă bóla, în locu de a merge spre vindecare, ia un mers rău, nenorocit, decât se vede apărându tristul cortegiu al semnelor, cari ne prevestesc, că nu mai e speranță ca bolnavul să scape, decât începe *agonia*, vomă căuta, chiar și atunci, să mai îngrijim de acela, care are să părăsească viața pentru a se duce la veciniciă.

Vomă întrețin în jurul lui un curent de aer uscat, îi vom încălzi picioarele, îl vom desface la gât, îi vom curăți gura, îi vom da câte nițică apă rece, sau vin cu zahăr, vom depărta de el țepetele jalnice și sfășietore, cari ar pute să-l redeștepte din amorțela lui și să-și dea seama de trista lui poziție.

Deși în general, medicul este singur în stare de a judeca gravitatea bólei, este necesar, ca și persoanele mai din apropiere ale casei să fiă înștiințate de pericolele, cari amenință bolnavul și de sfârșitul său apropiat. Pe lângă interesele de familie, mai sunt și considerațiunile de ordine morală și religioasă, cari nu trebuie de loc neglijate.

Prognosticul, sau predicerea sfârșitului bólei, atâră dela bóla înșăși, dela etatea și dela puterea pătimășului. În general, medicul arată de mai înainte, cu totă rezerva posibilă, terminațiunea probabilă a bólei. Familia, amicii de obicei nu sunt surprinși, și este bine în tot d'auna, ca să se preadă minutul, în care are să începă *agonia*, adică lupta între viață și morțe.

Aceste semne sunt date de: atitudinea bolnavului, de față, de peptu (circulațiune, respirațiune) de abdomen, de inervațiune sau funcțiunea sistemului nervos, de sudori. Este un semn rău, când bolnavii se începă a-și schimba atitudinea orizontală pentru a se ridica sau a se așeză, — când își aruncă brațele afară din pat, când își țin picioarele depărtate, sau îndoite, schimbându mereu locul, — când fiind culcați pe spate, se lasă în jos spre picioarele patului, — când mâinile lor se mișcă într-una și par să prindă obiectele din jurul lor. — Fața rece, nasul ascuțit, ochii cufundați, clipele întredeschise, globul ochiului nesimțitor și al cărui alb singur se vede, templele înfundate, urechile reci, pelea frunții uscată, aspră și întinsă, fața de color închisă, înmuieră buzelor, depărtarea făci-

lor, crăntănitul dinților pentru acei, cari n'au obiceiul, sunt semnele unui sfârșit apropiat. Pulsul prea iute, sau prea mic, nesimțit, o răsuflare prea desă sau prea încetă, suflarea rece pe nas, sau pe gură, hărcăitul, sunt semne foarte rele. Vărsături continue, pântecul umflat de gazuri și sonor, sau pelea pântecului sbărcită, sunt semne rele. Aiurarea, nesimțirea, încheștarea fălcilor, a brațelor, a picioarelor, sughitul în bólele acute, febrile, sunt semne rele. Sudorile reci la cap, la față sau gât, sunt foarte rele. Insoțite fiind de o ferbințelă mare, ele sunt un semn al morții, totu ast-fel și când ele sunt reci și ies peste totu corpul.

Omul nu poate trăi fără să respire, nu poate trăi fără ca sângele să circule, și prin urmare, fără ca inima să-i bată. Răsuflarea se constată punându o oglindă înaintea gurei bolnavului, care se aburesc câtu timp omul trăesce. Bătăile inimei se constată punându urechia în dreptul său sub sinul stâng și ascultându un minut, în care timp se aud bătăile ei. Prin morțe nu se mai aude nici o bătaie, nici oglinda nu se mai aburesce.

Celelalte semne ale morții, ori câtu de sigure ar fi, pot fi trecute cu vederea, fără ca să avem frică, că omul va fi îngropat de viu.

(După „Apărătorul Sănătății“).

POVEȚE.

In contra umflăturii plămânilor:
Se fierbe în 300 grame de apă 1 gram de folio Digitalis; 1/2 gram de folio Belladonna, pe care îndulcindu-l cu zahăr, se administrează bolnavului din ceas în ceas câte 1 lingură. Indată după acesta se va aplica la pieptul bolnavului, pe fața dosului, câte zece pahare, scoțându 300 grame de sânge; ér pe pulpele picioarelor bolnavului se va aplica câte un muștar prospăt, lăsându-l pe loc până la efectul lui; accesele de friguri cari se pot ivi se vor combate, dându-se bolnavului câte un gram de chinină sulfurică pe zi. Bolnavul trebuie să rămână de ce zile liniștit în pat, urmându cu ceaiul de mai sus prescriș. În intervalul bólei pacientul se va hrăni cu lapte și cu bulion de carne de vacă.

Gicitură.

Nisoc peștorii au mers la o fată, pe care o găsiră numai singură acasă. Peștorii o întrebară:

1) Unde e tatăl tău?

— „La moră!“ răspuse fata.
„Vine curând acasă?“
— „Dacă încungiura“, — și fata: „atunci vine curând, dar însă vine oblu, atunci întârzi!“

2) Dér mamă-ta unde-i?

— „Mama e în vecini.“

Ce face acolo?

— „Plânge împrumut.“

3) Dér soru-ta?

— „Soru-mea șede-n cămară și-și plânge risul de-astă vară.“

4) Dér frate-to unde-i?

— „E la vână!“

„Aduce ceva când vine?“

— „Câtu poate prinde acolo, ce nu poate prinde aduce el acasă.“

Deslegarea găciturii 1) *Tatăl*: decât va veni drumul, va încungiura, dér va veni bine și grabă acasă; decât însă va lua-o drept peste zore, va face o cale mai scurtă, dér se va potol și va sosi târziu. 2) *Mama*: e la înmormântare. 3) *Sora*: suferă urmările dragostei. 4) *Fratele*: e din la purcat.

MULTE ȘI DE TOATE.

Titlurile țarului.

Ecă cele mai princioale titluri, pe care le posedă împăratul Rusiei:

Impăratul și monarhul tuturor Rușilor este între altele: rege al Kazanului, regele Poloniei, regele Siberiei, regele Chersonesului tauric (Crimeei), regele Georgiei, senior de Pskow, mare-duce de Smolensk, de Lituania, de Volhynia, de Polonia și de Finlanda; duce de Irlanda, de Lifflanda, de Curlanda și de Samaghița, de Bielosk, de Corelia, de Twer, de Yougor, de Perm, de Viatka și de alte locuri; senior și mare-duce al nouelor ținuturi nixonice și de Tchémigov, de Riazan, de Polok, de Rostov, de Jaroslav etc.; princ al tuturor regiunilor boreale, senior al țărilor iberice, cartalinice și caerdinice, moștenitor, senior și cuceritor al țărilor georgiene, gorice și altele; senior al Turchestanului; moștenitor al Norvegiei, duce de Schleswig, de Holstein, de Stormaru, de Ditmarsen, de Oldenburg, etc.

Nu-i așa, că are pré puține titluri țarului? Trebuie să nu se uite, că, afară de cele enumerate mai sus, împăratul Rusiei mai posedă vre-o alte 50 de titluri.

O bagatelă!

Averea publică a statelor.

Un statistician engles a stabilit în „Dictionary of statistics“ averea totală publică a diferitelor state. Ea este calculată pe milioane de franci.

Regatul Britanic are o avere publică de 235.000 de milioane de franci; Franța 215.000; Germania 161.000; Rusia 127.000; Austro-Ungaria 96.000; Italia 74.000; Spania 63.000; Belgia 25.000; țăările de jos 24.500; Suedia 16.000; Ro-

prin arătură cu pământul și putredându-se, se făcea un felu de gunoi.

Cultivarea grâului și a orzului era cunoscută încă din timpurile cele mai vechi. Ovșul se cultiva mai puțin, cu deosebire în Asia mică. Sămănatul se făcea toamna, se începea cu orzul, apoi veneau celelalte la rând. Agricultorii esperti diceau, că cele din urmă se se semente în pulvere, cele din urmă în noroi. Culesul se începea cu orzul, apoi urmau celelalte. La culesu întrebuințau seceri, cari erau parte cu dinț, parte fără dinț. Indată ce se adunau snopii, se începea imblătitul, care se făcea cu ajutorul vitelor, cari se mânau peste snopii deslegați și împrăștiți.

Dintre legumi, se cultiva fasolea și linte. Cultivarea inului la Greci era de mare însemnatate; pânză de in se folosea la vestminte, la năi ca ventrele, la facerea rociurilor pentru prinderea pescilor, ba mai făceau din in și funii, sau ștrânguri. Cultivarea bumbacului a aflat locu cu multu mai târziu în Grecia. Ca plante pentru coloru se cultiva erba roșă, sau așa numita reiba și brobința.

Cultivarea pomilor era în floră. Se cultiva mărul, părul, gutaiul; dintre pomelile cu simburile petros: cireșul și prunul. Apricosul și persecul numai mai târziu s'au cultivat, cel dintâiu s'a adus din Egipt, cel din urmă din Persia. Medicul grec Hipocrates (500 an. Chr.) se dice, că ar fi inventat altoitul. Olivul și smochinul au fost închinat Minervei, ca cei mai folositori pomi.

Viața de via în Grecia era cunoscută încă din timpurile cele mai vechi. Hesiod și Homer vorbesc despre cultivarea viței de via, care se ridica pe pom. Grecii venerau, ca deu al vinului, pe Dionysos (Bachus) și în onora lui țineau sărbătorile așa numite Aestherii, când erau viile înflorite și când mustul, sau vinul cel tinăr, era bun de beut; atunci se serbau Orgiile, în culesu, și pe urmă Lanăsele. Mulți struguri se uscau, cu cari Grecii purtau un negoț însemnat.

Crescerea cailor în Tesalia era pe o treptă înaltă; locuitorii Tesaliei aveau cavaleria cea mai bună și cea mai tare;

fabula despre centauri încă își ia începutul de acolo, ba rasea dela ei era cea mai prețuită. Căi se foloseau în războie, pentru lux și la alergări. Grecii cei vechi nu cunoșteau potcovirea cailor, cel puțin nici un scriitor nu vorbește despre așa ceva. Inșuși Xenofonte, care a scris o carte despre cai, nu amintesc nimic despre așa ceva. Asinii și cățarii se foloseau la povâr.

Vitele cornute nu erau tocmai de o rasă însemnată. Folosirea untului nu era cunoscută. Plinius vorbește despre unu numai ca despre o faimă a barbarilor. Rămătorii erau cunoscuți încă din timpurile cele mai vechi, și carnea lor era nutre-mântul principal. În scrierile lui Homer, cotețul lui Ulyses joă un rol însemnat; ba și peștorii Penelopei aveau mare gustu la carne de porc.

Oieritul era la culme. Lăna se folosea pentru trebuințele casnice, fără de-a o vinde. Obiceiul de a mulge oile îl aflăm deja la Homer. Laptele, afară de mâncare, se mai amesteca cu lapte de capră și făcea brânză din el. Obiceiul, de a da

oilor sare, era lăpăd, căci sarea se ținea de neapărată trebuință pentru sănătate și conșumare.

Caprele le pășeau în turme pe câmpuri și pe locuri necultivate. Productul lor principal era laptele, din care se făcea brânză; brânza acesta, în stare uscată, se ținea foarte mult. Din păr de capră făceau ștrânguri și vestminte dure, cu cari erau îmbrăcați matrosii.

Albinele de casă le aflăm deja pe timpul lui Hesiod; Homer foarte des vorbește despre ele ca despre unu lucru de toate zilele. Despre genul albinelor însă Grecii erau încă în dubiu.

Pe câtu de repede s'a dezvoltat însă agronomia la Greci, atâtu de iute se apropiă de decadință. Teierea fără sens a pădurilor de peste oține, grămădirea moșilor în mâna câtorva proprietari, luxul și politica formau cauzele principale ale ruinei agronomiei, precum și a statului.

Avrigu, 1893.

Ioan Cădea.

mânia 15.000; Turcia 15.000; Elveția 12.000; Danemarca 10.000; Portugalia 10.000; Norvegia 6.000; Serbia 5.500 și Bulgaria 5.000

Apoi statisticianul nostru a calculat că tot revine din aceste averi, decât ele ar fi repartizate locuitorilor din fiecare stat, de fiecare capu de omu. Etă rezultatul:

In regatul Britanicu revine de capu de omu câte 6.175 fr.; Danemarca 5.750 fr.; Franca 5.600 fr.; Țările de jos 5.400 fr.; Belgia 4.175 fr.; Elveția 4.125 fr.; Serbia 4.050 fr.; Spania 3.700 fr.; Germania 3.500 fr.; Suedia 3.125 fr.; Norvegia 3.050 fr.; Turcia 3.000 fr.; România 2.750 fr.; Italia 2.500 fr.; Austro-Ungaria 2.475 fr.; Portugalia 2.145 fr.; Bulgaria 1.750 fr.; și Rusia 1.375 fr.

Vedem deci, că Anglia, care are cea mai mare avere totală, această avere, decât împărți tuturor locuitorilor, fiecare ar lua mai mult, decât în celelalte state, apoi vedem că Rusia, care este în rândul al 4-lea, după cea mai mare avere totală cade în rândul al 18-lea după această avere s'ar împărți la toți locuitorii.

Europa are o avere totală de 1.122.500 milioane de franco, cari împărțiți la fiecare locuitor de pe continentu revine câte 1.350 de fr., de fiecare capu de omu.

In Statele-Unite averea totală este de 1.000 milioane de fr.; Australia 34.000; Canada 25.000; Republica Argentina 13.000 și Capu 3.250.

Aceste averi împărțite la locuitorii revine de fiecare capu de omu câte:

In Australia 9.250 fr., Statele-Unite 1.350; Canada 4.900 fr.; Republica Argentina 3.125 fr., și Capu 325 fr.

Sinuciderea unui șerpe sunătoru.

Ecă cum d. Holden, profesorul la universitatea din Lick, istorisese sinuciderea unui șerpe sunătoru:

„In timpul verei, profesorul Keeler și un mare șerpe sunătoru, târindu-se lângă zidurile observatorului.

„Inarmându-se cu un olește, profesorul Keeler prinse cu o adresă, de care numai elu era capabilu, periculoasa reptilă în gât și o aduse fără să o rănească în vâmbul de marmoră alu observatorului, și se arate celor-alți profesori. Șerpele fu furiosu, că nu putea să scape din cleștele care lu strigea de gatu.

„Se discută atunci, ce trebuia să se facă cu periculoasa reptilă așa de bine prinsă și decideră de a o pune într'unu vasu de sticlă pe jumătate umplută cu apă și să se lăsuze.

„Profesorul Keeler se însărcină de-a ține șerpele în vasu, lucru pe care lu făcu cu mare dibăciă. Mă însărcinai atunci să astupa vasul și alesei momentul cel mai potrivit, căci șerpele era foarte furios și făcea încercări desperate de a eși din vasu. Intențiunea noastră era de a lu șerpele, agităndu din când în când vasul. Șerpele era în zadaru, căci șerpele ținea în capulu d'asupra apei și nu-lu putea face să înghită nici o picătură de apă.

„De odată însă rămaserăm uimiți, vădând șerpele îndoindu-se și înfigându-și capulu ei cu furia în corpulu său, cu soartă evidentă de a se omori.

„Apoi elu cădu în fundulu vasului și nu mai făcu nici o mișcare de a mai ridica capulu d'asupra apei. Puținu timp după aceea șerpele muri.

„Auzisem adesea vorbindu-se, adaugă profesorul Holden, de casuri de sinucidere a șerpilor și scorpilor, dăr nu crezusem, și ecă acum unu casu, pe care l'am văcutu cu ochii mei. Șerpele sinucisă este cu grijă conservat într'unu borcanu cu alcoolu la observatoriu și se pot vedé urmele colțiloru în locul unde și le-a înfiptu.

Invenția unei spălătoarese.

O tinără spălătoareasă franceasă, anume Desmoulange, a descoperit unu aparat cu ajutorul cărui ori-cine p'ate spăla, și calca rufele, fără cea mai mică obosire.

Acestu aparatu are forma unei cutii și despărțiminte. In primul despărțim-

mentu se punu rufele murdare, după aceea se tornă peste ele o compoziția chimică, alu cărei conținutu inventătoare ilu ține în secretu. După aceea mașina este pusă în mișcare prin ajutorul unui motoru cu petrolu.

Rufele, după ce sunt foarte bine spălate, treou în alu doilea despărțimentu, unde se usucă în timpul de 7 minute, după aceea treou în alu treilea despărțimentu alu inveniției prese hidraulice.

Decă e nevoie, ca să se calce rufe scorbite, atunci ele trebuiesc luate după ce se usucă în alu doilea despărțimentu și după ce se scorbosou se bagă în alu treilea despărțimentu spre a fi calcate.

Grația invenției spălătoarese francese, 100 de bucăți diferite de rufe se pot spăla, usca și calca în timpul de 15 minute.

Nou abonamentu la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Octomvre 1893 st. v. s'a deschis nou abonamentu, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii noștri.

Table with subscription rates for Austro-Ungaria and Romania/abroad. Columns include duration (per year, 6 months, 3 months) and price in francs.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Table with subscription rates for Austro-Ungaria and Romania/abroad, specifically for Sunday issues. Columns include duration and price in francs.

Abonarea se p'ate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Calendarul septembriei. Table with columns for dates, days of the week, and names of saints or events.

Cursul la bursa din Viena.

Table with stock market data from Vienna, including interest rates and prices for various securities.

Cursul pieței Brașov. Din 28 Octomvre 1893. Table with exchange rates for various currencies and goods.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Table with commodity prices from the Budapest market, listing items like flour, oil, and sugar with their respective prices.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10. Cabinetu de consultațiune cu cele britătile medicale și cu specialiști dela facultatea de medicină din Viena.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactoru responsabil: Gregoriu Maior.

Averesi hirdetmény.

Brassoi kereskedő Zanescu M. George urnak felkerése folytán ezenel közhirrre teszem, hogy a megkereső fél által „Watson et Jonell“ brailai cégnek eladott — de ez utolsó által máig át nem vett 35 (harmincz öt) vasuti kocsi rakományra való széna mennyiség, mely a megkereső

félnek a brassoi állami vasuti állomás indoháza szomszédságában levő szénraktárban préselt ballonokban van elhelyezve, az 1893 évi October hó 31-dik napján délelőtt 9 orakor a jelzett széna raktár iroda helyiségében a helyszínen meg tartandó nyilvános árverésen 10.500 forintban megállapított becsáron vagy azon alol is a legtöbbet ígérőnek elfog adatni.

Miről venni kívánok azzal értesitetnek, hogy mindenik árverező az árverés megkezdése előtt a becsár 10% át készpénzben vagy ovadék képes érték papirokban köteles letenni, hogy a részletes árverési feltételek az alolirt kir. közjegyző irodájában a hivatalos órákban betekintheők.

Kelt Brassoban 1893 October hó 28-án. Nemes Péter m. közjegyző.

Se caută unu bunu legătoru de cărți specialu poleitoru, condițiune sigură, plată convenabilă.

Adresa: G. Ionescu, legătoru de cărți, București, Pasagiul român. 270,1—10.

JERCZ-COGNAC Joriginal

introdus în totă Europa, cu mare succes, product de vin alb curat andalusian din Riva,

RUBIO & COMP., JEREG. Butelia 3 fl.

Se p'ate procura prin G. I. NICA Brașov.

BETIA

se vindecă prin Antibetin întrebuințat cu rezultat strălucit în o mulțime de casuri. Nenumerate mulțămite primite dela cei vindecați se trimit franco la cerere. Fiindu fără ori-ce gustu, se p'ate da pătimasului de betie și fără scirea lui. Cutia costă 2 fl. 20 cr. duplă, pentru morbulu învechit 4 fl. 40 cr. trimițându se costul dinainte și se trimite franco în tote țările. Se capătă la farmacia „La Vultur“ Lugos, nr. 112, Banat. 265,2—12.

SATMARU!!! Depositu de cărți românesce!!! Sunt norocosu a aduce la cunoștința binevoitoare a onoratalui publicu român din Sătmăru, Maramureși, Ugocea și Sălagiu, cum că la provocarea mai multora am căștigat și țin in depositu edițiunile firmelor următoare: Andrei Todoranu (Gherla), Tipografia diecesană (Gherla), Tipografia seminarială (Blașiu) și W. Krafft (Sibiu). — Edițiunile acestor firme se pot procura dela mine cu prețurile regulate. Totu-odată fac cunoscutu, cum că am depositulu celu mai bogat de rechisite de învățamentu și piese musicale, ba ori-ce productu literaru, edat ori și unde și în ori-ce limbă se p'ate căștiga în timpul celu mai scurtu. Stăndu la dispozițiunea onoratalui publicu român și așteptându comaude și părtinire binevoitoare, sunt Sătmăru, 1893. cu deosebită stimă, IOANU REISER, libraru. — Acum a apărut: „Școlarul în Biserica“ edițiunea II. — Prețulu 20 fileri — 271,1—1.

